

REPORTAGE TATA STEEL NEDERLAND

Tata staat te koop en heeft een geheim wapen: een flinterdun laagje kunststof in conservenblik

Tata Steel Nederland staat in de etalage. Wint IJmuiden de harten van de beoogde Zweedse kopers met zijn innovatieve kunststof-tak?

Peter de Waard 30 november 2020, 22:19

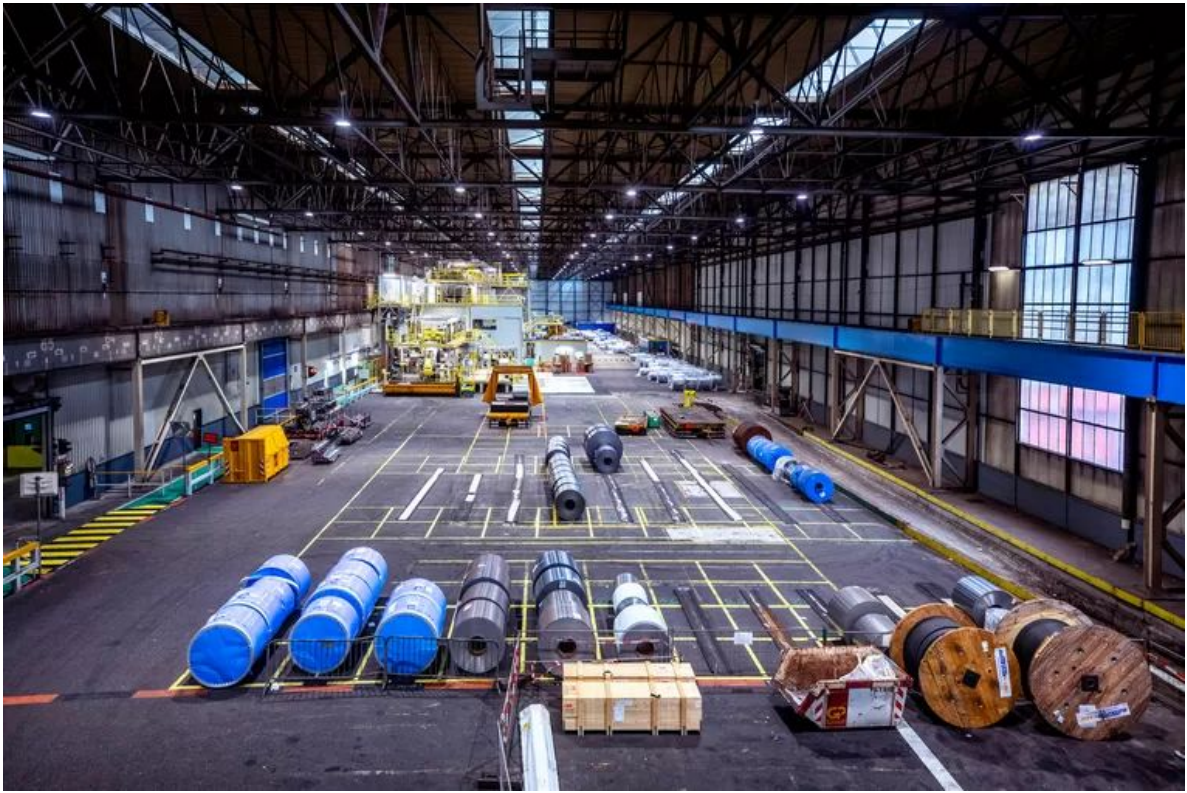

Granulaatkorrels worden gedroogd. Beeld Raymond Rutting / de Volkskrant

Het heeft veel weg van een geheime operatie. Nu Hoogovens in IJmuiden – officieel nog tot 1 april Tata Steel Nederland – een schoonheidswedstrijd wacht, wil het laten zien dat het ook een kunststofproducent is geworden. Hopelijk kan het daarmee het Zweedse SSAB charmeren, die het bedrijf van het Indiase Tata Steel wil overnemen.

De kunststoffabriek is ondergebracht onder het grootste fabrieksdak van Nederland – volgeladen met zonnepanelen – dat voorheen diende als opslagruimte voor blikstaal. Hier worden polymeren, zogenoemde pet-granulaten die bekend zijn van de bekende frisdrankflessen, gemengd tot een film. Die wordt in een dikte van nog geen 0,02 millimeter uitgesmeerd over het blikstaal dat Hoogovens wereldwijd levert aan de verpakkingindustrie. Al 10 procent van de 1 miljoen ton aan blikstaal dat Hoogovens verkoopt, heeft inmiddels een beschermend laagje. Het voordeel is dat andere roestwerende behandelingen overbodig worden gemaakt, waardoor energie en water wordt bespaard. Daarnaast wordt de voedselveiligheid verbeterd doordat er geen bpa (bisphenol A) in voorkomt die de menselijke hormoonhuishouding kan schaden.

Dit staal met een laagje kunststoffilm dat in IJmuiden wordt gemaakt, heeft de merknaam Protact gekregen. En zo is in de wandelgangen ook de nieuwe productielijn in de fabriek voor verpakkingstaal gaan heten. Simone Vooijs (47), directeur van de verpakkingstaaldivisie in IJmuiden en de nevenvestigingen van Tata in het Belgische Duffel en het Britse Trostre, is er trots op. ‘Alleen enkele Japanse staalproducenten doen het op een soortgelijke manier. In Europa zijn wij de enige’, zegt ze. Het heeft twee jaar geduurd om het proces onder controle te krijgen. Maar de kinderziekten zijn eruit. En de vraag groeit enorm. Vooijs heeft zelf materiaalkunde gestudeerd in Delft en werkt haar hele carrière al in IJmuiden, waar ze nu de leiding heeft over 1.700 mensen. Ze is nu een van de vrouwelijke topmanagers. En de Protact-fabriek is opvallend populair bij vrouwen. ‘De helft van de polymeertechnologen en een deel van de ploegendienst is vrouw.’

De verpakkingsfabriek. Beeld Raymond Rutting / de Volkskrant

Babyvoeding

Terwijl staalfabrieken door corona in diepe problemen verkeren en hun hand ophouden bij de overheden, zijn verpakkingsstaallijnen juist volgeboekt met orders. Vooijs: ‘Op dit moment is er meer vraag dan we aankunnen. Opschalen lukt niet in korte tijd. Daarnaast moet je ook vakkundig personeel opleiden. Op dit moment draait de Protact-lijn met vier ploegen, terwijl we graag naar een vijfde willen.’

Protact vervangt in één keer vijf behandelingen – twee lakbehandelingen, twee ovenbehandelingen en een schoonmaakbehandeling – zodat het een enorme efficiencyslag is. Opvallend is hoe het bedrijf deze fabriek koestert. Terwijl in andere fabriekshallen het stof en de geur van de zware industrie duidelijk merkbaar zijn en her en der hoopjes schrot van versneden staal verspreid liggen, kan in de Protactfabriek van de vloer worden gegeten. De ruimte wordt stofvrij en zelfs zoveel mogelijk bacterievrij gehouden. ‘Ja, dat moet wel. Het staal is bestemd voor het verpakken van bijvoorbeeld babyvoeding. Daar kan geen enkel risico mee worden gelopen’, zegt Vooijs.

In IJmuiden wordt al sinds begin jaren vijftig vertind blik gemaakt dat als verpakkingsstaal wordt geleverd aan de fabrikanten van

drinkbussen, verfblikken, spuitbussen, conservenblikken en batterijenhulzen. Het is een van de poten waar het concern op rust. En sommige directeuren zeiden wel eens dat Hoogovens niet meer had bestaan zonder blikstaal. Er waren nog wel eens ingenieurs binnen het bedrijf die er hun neus voor ophaalden en zich liever bezighielden met de sexy automotive-tak die het staal maakt voor de auto- en motorenindustrie. Daar moesten onderzoekers, opgejaagd door de concurrentie, continu de nieuwste snufjes bedenken om het staal te verbeteren.

Het eindproduct: metaal met een filmlaag. Beeld Raymond Rutting / de Volkskrant

Draaideksels van Hak

Een flink deel van het even verderop gelegen grote onderzoekslaboratorium van Tata in IJmuiden is nu ingericht voor onderzoek naar de verbetering van verpakkingstaal. Want blik heeft toekomst. Zeker in coronatijd is de vraag gestegen omdat mensen voorverpakt voedsel kopen. In het lab staan ook de glazen potten waarin bijvoorbeeld Hak zijn sperziebonen, worteltjes en appelmoes verpakt. 'Daarvan maken we alleen het materiaal voor de draaideksels. Maar glas wordt eigenlijk alleen als verpakking voor groente gebruikt in Nederland en Noorwegen. De rest van de wereld gebruikt blik. In een land als Japan wordt ook de koffie uitsluitend in blik verkocht.' Het belangrijkste voordeel van blik is dat het zo

gemakkelijk kan worden gescheiden bij de afvalbedrijven. In Europa wordt 82,5 procent van het blik gerecycled, in Nederland is dat zelfs 96 procent. Het voordeel van de kunststoffilm is dat die bij de recycling niet hoeft te worden verwijderd.

Voor de productie van de kunststoffilm staan drie grote silo's met petgranulaat. In zelf ontwikkelde installaties worden die verhit, gegoten, gedroogd, gestrekt, gecontroleerd en opgerold. De klant kan kiezen voor een witte, zwarte, goudkleurige of doorzichtige film. Vervolgens wordt de kant- en klare film op een lamineermachine op het uitgewalste staal van 0,33 millimeter dik aangebracht. Door het minieme kunststoflaagje kleeft de inhoud, bijvoorbeeld de appelmoes, niet aan de verpakking. De eerste grote klant was een Amerikaanse producent van spuitbussen voor slagroom, spuitkaas en ijstoppings.

In IJmuiden is men nog niet klaar met het verbeteren van blikstaal. In het laboratorium worden de gekste experimenten gedaan om te onderzoeken of de kwaliteit van blikstaal verder kan worden verbeterd. Daar maakt Hoogovens zelf blikjes waarin wekenlang zout water wordt verpakt. 'Niet dat het daarvoor bedoeld is, maar de resultaten zijn bruikbaar voor het verbeteren van het verpakken van vis in blik.' Of blikjes worden blootgesteld aan temperaturen van meer dan 100 graden Celsius. Blikjes worden ook getest op sterkte, net zoals automotivestaal.

In IJmuiden wordt ook de film geproduceerd die in de verpakkingstaalfabriek van Tata Steel in het Britse Trostre wordt gebruikt. Of dat na de scheiding van het Nederlandse en Britse bedrijf zo blijft is nog maar de vraag. Het zal nog een robbertje vechten worden omdat verpakkingstaal een geïntegreerd bedrijfs onderdeel is.

